

'Special Party'

Waarom de Japanners de hoogste Amerikaanse, Britse, Nederlandse en Australische militairen die zij in het *Nanjo*-gebied krijgsgevangen hadden gemaakt (marine-officieren met de rang van kapitein-ter-zee of hoger, leger- en luchtmacht-officieren met de rang van kolonel of hoger), in een aparte groep, de '*Special Party*', bijeen hadden gebracht, is een vraag die men niet op grond van Japanse stukken kan beantwoorden. In vroegere oorlogen was het evenwel niet ongebruikelijk dat gevangenen die een positie van bijzondere betekenis hadden bekleed, een speciale behandeling kregen, en het is mogelijk dat de Japanners in '42 meenden dat zij, bij de door hen verwachte vredesonderhandelingen met de Verenigde Staten en Groot-Brittannië, met de *Special Party* een bijzondere troef in handen zouden hebben. Tot die *Special Party* behoorden overigens ook de hoogste burgerlijke autoriteiten die hun in het *Nanjo*-gebied in handen waren gevallen, zoals de Amerikaanse gouverneur van Goeam, de Britse van Hongkong en de Britse *High Commissioner* van Malakka, alsook een aantal lagere militairen: adjudanten en oppassers van de hoogste. De groep kwam uiteindelijk tot stand op Formosa waar zij in een apart kamp werd opgesloten. Wat de hoge Nederlandse autoriteiten betrof, werden daar uit Sumatra, gelijk reeds vermeld, generaal Overakker en kolonel Gosenson heengevoerd, alsook de gouverneur van Sumatra, A. I. Spits¹ en een officier van de generale staf, generaal-majoor H. J. S. de Fremerij², en uit Java eind december '42 eerst gouverneur-generaal van Starkenborgh, legercommandant ter Poorten, zes-en-veertig andere hoge militairen en vier-en-twintig adjudanten en oppassers en in september '43 een tweede groep van vier officieren (onder wie de verdediger van Tarakan, luitenant-kolonel S. de Waal) en acht-en-twintig oppassers – van dezen waren er bij de eerste groep maar weinigen geweest en daar was door leden van de *Special Party* op Formosa bezwaar tegen gemaakt.

¹ Wij herinneren er aan dat de gouverneur van Borneo, dr. B. J. Haga, begin '43 door de *Kenpeitai* werd gearresteerd en dat hij stierf op de eerste dag van zijn proces. Bij de komst der Japanners in Makassar bevond de gouverneur van de Grote Oost zich op Java, waarheen hij zich in verband met zijn zwakke gezondheid met verlof van van Starkenborgh begeven had. Zijn vertrek had de in Makassar achterblijvende Nederlanders en Indische Nederlanders bitter teleurgesteld. ² De Fremerij had zich op 6 maart '42 in de Wijnkoopsbaai op Java kunnen inschepen op de 'Poelau Bras'; toen dit schip op de volgende dag tot zinken was gebracht, behoorde hij tot de twee-en-zeventig passagiers die zich wisten te redden – hij was door de Japanners als krijgsgevangene naar Palembang gebracht.